

STUDIJŲ DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas	Kodas
Etnolingvistikos įvadas	

Dėstytojas / a (-ai)	Padalinys (-iai)
Koordinuojantis (-i): doc. dr. Ilona Mickienė	Kauno fakultetas Kalbų, literatūros ir vertimo studijų institutas Muitinės g. 8, Kaunas
Kitas / a (-i):	

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) tipas
Pirmoji	Individualiųjų studijų dalykas

Įgyvendinimo forma	Vykdymo laikotarpis	Vykdymo kalba (-os)
Paskaitos, seminarai	Pavasario sem.	lietuvių

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai: Nėra	Gretutiniai reikalavimai (jei yra): Nėra

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5	140 val.	48 val.	88 val.

Dalyko (modulio) tikslas		
Dalyko tikslas –supažindinti studentus su etnolingvistikos samprata, tyrimo objektu ir vieta tarp humanitarinių mokslų; aptarti kalbos, kultūros ir tautinės tapatybės sąsajas; formuoti gebėjimą žvelgti į kalbą kaip į kultūros reiškinių.		
Dalyko (modulio) studijų rezultatai	Studijų metodai	Vertinimo metodai
Gebės suvokti kalbos reiškinius kaip kultūrinės visumos dalį. Gebės bendrauti su įvairių kultūrų atstovais, suprasdami ir atsižvelgdami į jų tradicijas.	Įtraukiamoji paskaita, teorinės literatūros studijavimas. grupės diskusija, savarankiškas užduočių atlikimas.	Seminarai (aptariamo klausimo svarstymas žodžiu).
Gebės suprasti, analizuoti kalbos tyrimus, jų reikšmę ir įtaką šiuolaikinės lingvistikos, etnolingvistikos, tautosakos mokslui ir įžvelgti sudėtinės dalis ir ryšius tarp jų.	Probleminis dėstymas. Teorinės literatūros studijavimas, informacijos sisteminimas, Savarankiškas darbas.	Tarpinis atsiskaitymas (rašto darbas). Seminarai (aptariamo klausimo svarstymas žodžiu).

Mokės savarankiškai aprašyti, analizuoti, aiškinti lietuvių kalbos reiškinius etnolingvistiniu požiūriu; spręsti praktines kalbotyros problemas bei taikyti tinkamą terminiją ir metodus.	Tradicinė poleminė paskaita. Įtraukiamoji paskaita, straipsnių analizė, grupės diskusija, informacijos sisteminimas, savarankiškas užduočių atlikimas.	Egzaminas (atvirojo tipo klausimai) ir praktinis darbas.
---	--	--

Temos	Kontaktinio darbo valandos							Savarankiškų studijų laikas ir užduotys	
	Paskaitos	Konsultacijos	Seminarai	Pratybos	Laboratoriniai darbai	Praktika	Visas kontaktinis darbas	Savarankiškas darbas	Savarankiškai atliekamos užduotys
1.Įvadas į etnolingvistiką: sąvokos ir tyrimo objektas. Etnolingvistikos objektas. Kalbos pasaulėvaizdis, jo struktūra. Pagrindinės etnolingvistikos problemos. Ryšys tarp kalbos, kultūros ir tautinės tapatybės.	2		1				3	7	Paskaitų medžiagos analizė. Savarankiškas literatūros studijavimas.
2. Pagrindinės etnolingvistikos kryptys. Jos ištakos Europoje (Humbolto idėjos). Amerikiečių antropologinė lingvistika (Boasas, Sepyras, Vorfas ir kt.). Liublino ir Maskvos etnolingvistinės mokyklos (Tolstojus, Bartminskis ir kt.). Sapyro–Vorfo hipotezė (lingvistinio reliatyvizmo principai). Pasaulio kategorizacija kalboje.	2		1				3	7	Paskaitų medžiagos analizė. Savarankiškas literatūros studijavimas.
3. Kalbos ir kultūros santykis. Kalba ir tradicinė etninė kultūra. Kalbinė pasaulėžiūra lietuvių kultūroje. Kalbos ir kultūros reiškinių paralelizmas. Lietuvių kalbos pasaulėvaizdžio ypatybės (tautosaka, mitologija, kalendorinės šventės).	2		1				3	7	Paskaitų medžiagos analizė. Savarankiškas privalomosios ir papildomosios literatūros studijavimas.
4. Metaforizacijos reiškiniai etnolingvistiniu aspektu. Metaforos ir palyginimai, nusakantys atmosferos	3		2				5	7	Paskaitų medžiagos analizė.

reiškinius įvairiose kalbose, jų interpretacija.									Savarankiškas literatūros studijavimas. <i>Atmosferos reiškiniai frazeologijoje.</i>
5. Kalba ir mitologinis mąstymas Mitologemų atspindžiai kasdienėje kalboje. Mitologinė leksika etnolingvistiniu aspektu. Analizės metodai. Lietuvių palyginimų, frazeologinių junginių analizė.	3		2				5	7	Paskaitų medžiagos analizė. Savarankiškas literatūros studijavimas. <i>Frazeologiniai junginiai su mitinių būtybių pavadinimais.</i>
6. Tautosaka kaip etnolingvistikos šaltinis. Patarlės, mįslės, dainos – kaip pasaulėžiūros atspindžiai Semantinių laukų analizė tautosakoje.	3		1				4	7	Paskaitų medžiagos analizė. Savarankiškas literatūros studijavimas. <i>Patarlės analizė pagal reikšmės laukus.</i>
7. Vertybių laukai kalboje. Vertybinės priešpriešos (gėris–blogis, savas–svetimas). Kalbiniai vertybių indikatoriai. Lietuviškos vertybinės paradigmos.	3		1				4	7	Paskaitų medžiagos analizė. Savarankiškas literatūros studijavimas.
8. Metodologiniai principai: etnolingvistinė analizė. Tekstų atranka ir analizės etapai. Leksinė ir semantinė analizė. Lyginamoji etnolingvistika.	3		1				4	7	Paskaitų medžiagos analizė. Savarankiškas literatūros studijavimas. Seminaras: <i>Vandens įvaizdis lietuvių kalboje.</i>
9. Kalba ir tautinė tapatybė. Kalbos vaidmuo tautinės tapatybės formavime. Kalbinė politika ir savimonė. Etnolingvistika ir tautinis pasakojimas.	3		1				4	7	Paskaitų medžiagos analizė. Savarankiškas literatūros studijavimas.
10. Kalba ir pasaulėvaizdis globalizacijos sąlygomis. Kalbos pokyčiai modernioje visuomenėje. Skaitmeninės kultūros poveikis kalbinei pasaulėžiūrai. Globalių ir lokalinių reikšmių susidūrimas.	3		1				4	7	Paskaitų medžiagos analizė. Savarankiškas literatūros studijavimas. Diskusija: <i>Kalba kaip pasipriešinimo ar savišaukos forma.</i>
11. Etnolingvistinė analizė šiuolaikiniuose tekstuose. Reklama, žiniasklaida, socialiniai tinklai. Kaip	3		2				5	8	Paskaitų medžiagos analizė.

tradiciniai simboliai transformuojasi naujoje kalbinėje aplinkoje. „Kultūrinio kodo“ samprata.									Savarankiškas literatūros studijavimas.
12. Praktinio darbo – tyrimo- rengimas (pvz., „Deivės lietuvių kalboje“, „Namų įvaizdis dainose“).								10	Praktinio darbo – individualaus tyrimo – pristatymas. Diskusija, refleksija, metodinių iššūkių aptarimas.
Konsultacijos		2					2		
Egzaminas						2	2		
Iš viso	30	2	1			2	48	88	

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
Praktinis darbas	60	Iki 16 semestro savaitės	Praktinis darbas vertinamas 10 balų. Vertinami šie aspektai: tiriamosios empirinės medžiagos atranka; mokslinių problemų formulavimas, teorinis tyrimo pagrindas (išsamumas, dėstymo logika); praktinė duomenų analizė; išvadų pagrįstumas; kalbos taisyklingumas, citavimo etika, dalyvavimas diskusijose, tinkamas atsakinėjimas į klausimus.
Egzaminas	40	Per sesiją	Apklausa raštu (sudaro 4–6 atvirojo tipo teoriniai klausimai) ir praktinė užduotis (konkrečių žodžių ar frazeologinių junginių etnolingvistinė analizė). Vertinant abiejų užduočių vertė vienoda. Vertinami šie raštu pateiktų atsakymų aspektai: gebėjimas analizuoti teorinę literatūrą, turinio išmanymas; pagrindinių sąvokų prasmės suvokimas; problemos suvokimas bendresniame kontekste; praktinės duomenų analizė; išvadų pagrįstumas.
			*Tais atvejais, kai <i>Vertinimo strategija</i> yra atsiskaitymas raštu (praktinis darbas) ir tarp <i>Vertinimo kriterijų</i> nėra numatytas to rašto darbo gynimas ar pristatymas žodžiu, dėstytojas, siekdamas įsitikinti, kad rengiant rašto darbą nesinaudota generatyviniais dirbtinio intelekto (DI) įrankiais („ChatGPT“ ar kt.) (t. y. rašto darbo turinys nėra sugeneruotas DI įrankių), turi teisę užduoti patikslinančių klausimų ir, esant reikalui, keisti ar anuluoti rašto darbo įvertį.

Nepristačius iki sesijos praktinio darbo, neleidžiama laikyti egzamino.

Autorius (-iai)	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas	Leidykla ar internetinė nuoroda
Privaloma literatūra				
Gudavičius A.	2009	Etnolingvistika (Tauta kalboje)		Šiauliai, ŠU leidykla
Gudavičius A.	2007	Gretinamoji semantika		Šiauliai, ŠU leidykla
Rutkovska K., Smetona M., Smetonienė I.	2017	Vertybės lietuvių pasaulėvaizdyje		Vilnius, Akademinė leidykla
Smetonienė I., Smetona M., Rutkovska K.	2019	Kalba. Tauta. Valstybė		Vilnius, VU leidykla
Smetonienė I., Smetona M., Rutkovska K.	2021	Žemė. Motina. Duona		Vilnius, VU leidykla
Neil Philip	2005	Mitologijos enciklopedija		Aktėja
	1999	Mitologijos enciklopedija	I-II tomai	Vilnius, Vaga
Papildoma literatūra				
B. Jasiūnaitė, J. Konickaja	2003	Atmosferos reiškiniai frazeologijoje: sniegas	Kalbotyra, t. 51(2), 45-60.	Vilnius: Mokslas.
B. Jasiūnaitė	2010	Šventieji ir nelabieji frazeologijoje ir liaudies kultūroje	skyriai pasirinktinai	Vilnius: VUL
B. Jasiūnaitė	2002	Nepaprasta žmogaus kilmė frazeologijoje	Baltistica, t. 36(2), 277-297.	Vilnius: VUL
B. Jasiūnaitė	1995	Endriejaviškių peioratyvinė leksika	Kalbotyra, t. 44(1), 35-56	Vilnius: Mokslas
B. Jasiūnaitė	2005	Eufemizmai tarmėse bei tautosakoje: problemos ir perspektyvos	Baltistica, VI priedas, 101-117.	Vilnius: VUL.
V. Masiulionytė	2007	Apie vieną pasaulio modelio fragmentą: orus valdančios būtybės lietuvių ir vokiečių frazeologijoje	Filologija 12, 66-83.	Šiauliai: ŠUL.
Marcinkevičienė R.	2001	Tradicinė frazeologija ir kiti stabilūs žodžių junginiai	Lituanistica, 4 (48), p. 81 – 98	
S. Pauparėlytė- Klovienė	2007	Lingvistinės kultūrologijos bruožai	skyriai pasirinktinai	Šiauliai: ŠUL.

Župerka K.	2001	Tėvynės erdvė kaip stiliaus tautiškumo veiksnys. <i>Tautinio tapatumo ir tautinės kultūros problemos.</i>	II. Lietuviai ir lituanistika už Lietuvos ribų XX a. Kn. 5-6.	Vilnius: Pasaulio lituanistų bendrija, 60-64.
------------	------	---	---	---